

IZVJEŠTAJ O RADU PRAVNIH KANCELARIJA IZMEĐU DVA KONGRESA

Besplatna pravna pomoć jedna je od značajnijih funkcija SSCG na zaštiti svoga članstva, koji u Savezu ostvaruje preko mreže pravnih kancelarija u Podgorici, Nikšiću, Baru, Kotoru, Mojkovcu i Beranama. Pravna pomoć se pruža svim zaposlenim članovima Saveza, kao i bivšim zaposlenim koji su ostali bez posla usled stečaja, likvidacije ili po osnovu tehnološkog viška.

Osnov djelovanja svih kancelarija čine pravila o radu, usvojena od Skupštine Saveza sindikata Crne Gore.

Kancelarije su nastale tokom 2002. godine kao rezultat saradnje SSCG sa italijanskim institutom za saradnju sa zemljama u razvoju. Sredinom decembra 2001. godine zaključen je sporazum sa pomenutim institutom radi realizacije programa koji je nazvan »Crna Gora: Otvaranje polivalentnih centara u oblasti prava i promocije rada«. Tom prilikom je konstatovano da je taj program prva prilika za trajni zajednički rad i uvod za druge inicijative obrazovnog, ekonomskog i socijalnog karaktera, sa intencijom jačanja veza između SSCG i UIL-a radi traganja za zajedničkim strategijama stabilnosti i socijalnog i ekonomskog razvoja Crne Gore i čitavog Balkana.

U prvoj fazi realizacije programa tokom 2002. godine otvorene su kancelarije pravne pomoći u Podgorici i Budvi (koja je kasnije premještena u Kotoru) i Bijelom Polju (koja je kasnije premještena u Mojkovcu) dok je početkom 2004. godine proširena mreža pravnih kancelarija sa još tri i to u Nikšiću, Baru i Pljevljima (kasnije premještena u Beranama). U početnom radu glavni rukovodilac projekta pravnih kancelarija sa Crnogorske strane bio je Danilo Popović Predsjednik SSCG a koordinator svih kancelarija advokat Vesna Čejović sve do 2005. godine kada je za koordinatora izabrana Svetlana Jovović do 2008. godine kada je na mjesto rukovodioca imenovan Goran Ćulafić.

U tom periodu kancelarije su pružale pomoć u ostvarivanju i unapređivanju prava zaposlenih iz radnog odnosa kao i vodila druge aktivnosti u kojima je bilo potrebno djelovati u pravcu zaštite interesa radnika i građana Crne Gore (oblast privatizacije, aktivnosti u normativnoj djelatnosti i dr.) pa bi se svi ti poslovi mogli razvrstati u nekoliko kategorija i to:

- prve pomoći pojedincima i kolektivima;
- pomoć Saveza sindikata u oblasti sindikalnog preduzetništva;
- pravna pomoć u pitanjima privatizacije;
- pomoć u postupku osnivanja udruženja manjinskih akcionara;
- normativna aktivnost (izmjene i dopune Zakona o radu, Zakona o privrednim društvima, Zakona o insolventnosti privrednih društava, Zakona o stečaju i likvidaciji, učešće u izradi Zakona o zdravstvu i

Pravne kancelarije Saveza sindikata Crne Gore

zdravstvenom osiguranju, učešće u izradi Zakona o ekonomsko socijalnom savjetu, Zakona o dječjoj i socijalnoj zaštiti i dr.).

- aktivnosti edukovanja i informisanja;
- različiti seminari u vezi radnog prava i socijalnog dijaloga;
- izrada raznih informatora a posebno onih o pravima i obavezama manjinskih akcionara.

Od 2007. godine pa nadalje vođene su aktivnosti na zaštiti prava kako pojedinih zaposlenih tako i sindikalnih organizacija gdje je pružena pravna pomoć za oko 25 000 zaposlenih žrtava tranzicije iz oko 246 sindikalnih organizacija koji su u toku tranzicionog perioda ostali bez posla ne svojom krivicom a kojima su u preduzećima u kojima su do prestanka radnog odnosa bili stalno zaposleni ostale neisplaćene zarade neuplaćen staž na obavezno penzijsko i zdravstveno osiguranje kao i neisplaćene otpremnine. Zbog svega navedenog došlo je do ovako velikog obraćanja zaposlenih za pružanje pravne pomoći.

U toku 2008. godine Savez sindikata u saradnji sa Vladom Crne Gore u cilju zaštite zaposlenih pokrenuo je akciju na formiranju tripartitnih radnih grupa čiji zadatak je bio da se utvrdi stanje u privrednim preduzećima u Crnoj Gori, kao i da se svim zaposlenim za čijim radom je prestala potreba u periodu od 2000. do 2007. godine isplate zaostale zarade u visini najniže cijene rada od 55 eura kao i da im se poveže radni staž na ovaj iznos a takođe da se iznađu mogućnosti da se svim tim radnicima isplati otpremnina u visini od 1926,55 eura. Nakon završetka rada tripartitnih radnih grupa došlo je do potpisivanja Memoranduma između Ministarstva rada i socijalnog staranja i Saveza sindikata Crne Gore kojim je opredijeljena novčana pomoć u iznosu od 16,5 miliona eura za isplatu otpremnina za oko 8500 hiljada radnika žrtava tranzicije, a takođe je za sve zaposlene iz bivših društvenih preduzeća isplaćena zarada kao i povezan radni staž, a u svim tim aktivnostima od strane pravnih kancelarija pružana je pravna pomoć kako bivšim radnicima tako i predsjednicima granskih sindiakta i OSP-a koji su bili glavni nosioci ovih aktivnosti, oko prikupljanja dokumentacije vezano za isplatu potraživanja ovih radnika. Nakon završetka ovih aktivnosti rad pravnih kancelarija je intenziviran sa velikim brojem zahtjeva i traženja pravne pomoći za bivše radnike kojima je radni odnos prestao prije 2000-te godine a koji nijesu obuhvaćeni potpisanim memorandumom a čija potraživanja je bilo moguće naplatiti samo prijavom kod novoosnovane institucije Fonda rada te je i tim radnicima pružena pravna pomoć u dijelu prikupljanja dokumentacije vezane na ostvarenje njihovih prava. Kada govorimo o ovim radnicima kao i dijelu radnika koji nijesu ostvarili svoje pravo shodno potpisanom Memorandumu karakteristično je i to da je veliki broj radnika nezadovoljan zbog neostvarivanja svog prava shodno potpisanom memorandumu kako zbog neblagovremenog prijavljivanja tako i sumnje da im ta potraživanja neće biti

isplaćena, podnijeli su tužbe nadležnim sudovima u Crnoj Gori zbog čega je Savez sindikata angažovao advokatsku kancelariju »Lukšić« koja je po tužbama ovih radnika zastupala Savez sindikata sve do 15. januara 2011. godine kada je otkazom punomoćja pravnim kancelarijama predato 47 nezavršenih predmeta, a zastupanje u nezavršenim postupcima preuzeli su zaposleni u pravnim kancelarijama SSCG. U toku zastupanja advokatske kancelarije izgubljeno je 7 sporova po tužbama bivših radnika korporacije »Jakić« Pljevlja te je sa računa SSCG skinuto oko 850 hiljada eura što je ovu instituciju dovelo u veoma nezavidnu situaciju. Presude u ovoj pravnoj stvari donesene su od strane Osnovnog i Višeg suda u Podgorici, dok su postupci u istoj pravnoj stvari kod ostalih sudova u Crnoj Gori završavani odbijanjem ili povlačenjem takvih postupaka. Na pravosnažne i izvršne presude uložena je revizija Vrhovnom sudu Crne Gore koja je odbijena kao nedopuštena iz razloga što se radi o pojedinačnom iznosu od 1926,55 eura kao i Ustavna žalba, te je nakon što su iscrpljeni svi redovni i vanredni pravni lijekovi pokrenut postupak regresne tužbe pred Osnovnom sudom u Podgorici protiv države Crne Gore radi povraćaja ovih sredstava čiji postupak je u toku.

Od ukupno 55 postupaka pokrenutih po tužbi bivših radnika protiv Saveza sindikata Crne Gore do danas doneseno je 7 presuda za oko 440 radnika kojima je prihvaćen tužbeni zahtjev kao i 3 pojedinačne presude kojima je takođe prihvaćen tužbeni zahtjev tužilaca.

Kod 26 postupaka po tužbi oko 6550 bivših radnika došlo je do povlačenja tužbenog zahtjeva.

Kod 5 tužbenih zahtjeva donesene su odbijajuće presude Osnovnog i Višeg suda.

Trenutno je 12 postupaka u toku za oko 480 bivših radnika.

Zbog svih ovih okolnosti rad pravnih kancelarija u posljednje dvije godine odvija se u znatno složenijim i otežanim okolnostima, posebno ako se uzme u obzir u kakvim uslovima i sa kakvom opremljenošću rade zaposleni u pravnim kancelarijama, a koji su bili u obavezi da pribave sve neophodne dokaze od Fonda rada, Fonda PIO, Ministarstva rada i socijalnog staranja kao i Vlade Crne Gore o ispunjenju preuzetih obaveza shodno potpisanom Memorandumu.

Djelatnost Saveza na pružanju besplatne pravne pomoći pokazalo se opravdanom i od velikog je značaja za članstvo u Savezu. Na taj način je shvaćeno i od strane zaposlenih u ovim kancelarijama, tako da je njihov dosadašnji rad protekao u međusobnom uvažavanju, razmjeni iskustava informacija, te stalnoj edukaciji kako bi zaštita prava članova saveza bila stručna potpuna i u skladu sa novim izazovima i dešavanjima.

U posljednje vrijeme zapaža se da je veliki broj obraćanja zbog nezakonitog prestanka radnog odnosa, neisplaćenih zarada i drugih naknada, kao i neuplaćivanja doprinosa na obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje, bespravnog umanjenja zarada, neosnovano pvedenih disciplinskih postupakal,

blagovremene prijave potraživanja i zaštita zaposlenih u svojstvu povjerilaca u pokrenutim stečajnim postupcima, pomoć oko osnivanja udruženja Manjinskih akcionara i upoznavanje sa pravima koja se obezbjeđuju po tom osnovu shodno odredbama Zakona o privrednim društvima te podnošenje tužbi zbog povrede prava iz radnog odnosa, obraćanja zbog neriješenih stambenih pitanja, a česti su slučajevi zaštite sindikalnih povjerenika zbog represivnih mjera od strane poslodavca zbog njihovih sindikalnih aktivnosti.

Posebno značajna aktivnost zastupnika u pravnim kancelarijama zasniva se i na stručnoj pomoći koju pružaju predsjednicima sindikalnih organizacija u fazi izrade, usaglašavanja i utvrđivanja predloga kolektivnih ugovora kod poslodavca kojima se utvrđuju sva prava iz rada i po osnovu rada.

Kroz stalne kontakte i pružene savjete vrši se permanentna edukacija kako predsjednika sindikata tako i sindikalnog članstva koji se obraćaju kancelarijama.

I pored pomoći koja se pruža članovima sindikata ipak ostaje osjećaj pravne nesigurnosti iz razloga što obraćanje inspekciji rada ne daje adekvatne rezultate dok kod sudova zaposleni moraju voditi dugotrajne sudske postupke kako bi ostvarili svoja prava. To je glavna primjedba na rad sudova odnosno na efikasnost u rješavanju radnih sporova. Ti sporovi iako su po zakonu hitni vode se i po nekoliko godina prije nego li se donese prvostepena presuda. Iako je došlo do izmjena zakonskih propisa to nije doprinijelo efikasnosti radnih sporova, već se brojni individualni a rjeđe i kolektivni radni sporovi i dalje rješavaju na sudovima koji nemaju izraženu posebnost tako da se suđenje u ovim sporovima može osigurati samo ukoliko se obezbijedi rad specijalizovanih sudova rada gdje bi se radni sporovi rješavali u tripartitno sastavljenim vijećima.

Zaposleni u pravnim kancelarijama će radi što bolje i kvalitetnije zaštite zaposlenih i dalje nastaviti da razvijaju i unapređuju svoju djelatnost pri čemu će od velike pomoći biti iskustvo stečeno u ranijim godinama.

Budući zadaci:

- Aktivnosti za povećanje nivoa prava, odnosno aktivnosti protiv izmjene propisa kojima bi se umanjio dosadašnji nivo prava zaposlenih.
- Korišćenje svih pravno korišćenih sredstava za zaštitu ostvarivanja radnih prava.
- Evidentiranje ključnih problema i grubo kršenje propisa ili nedorečenih i nejasnih zakonskih propisa u pravcu primjene istih.
- Dalja saradnja na radno-socijalnom zakonodavstvu i drugim propisima od značaja za položaj prava zaposlenih.

Pravne kancelarije Saveza sindikata Crne Gore

- Razvijanje kulture socijalnog dijaloga unutar svakog preduzeća pojedinačno, kroz razgovore i savjetovanja sa pojedinim zaposlenim i predsjednicima sindikalnih organizacija.

Od 2005. godine rad pravnih kancelarija finansira Savez sindikata iz sopstvenih sredstava a kancelarije djeluju na regionalnom principu, za sjevernu, srednju i južnu regiju tako da mrežu sadašnjih kancelarija čine:

- Kancelarija u Podgorici, Ul. Novka Miloševa br. 29, koja pokriva opštine Podgorica, Danilovgrad i Cetinje. U kancelariji rade: Svetlana Jovović i Maja Žunjić-Mitrović diplomirani pravnici.
- Kancelarija u Mojkovcu obuhvata opštine Mojkovac, Bijelo Polje, Pljevlja, Žabljak, Kolašin. Pravni zastupnik: Slobodanka Đurđić, diplomirani pravnik.
- Kancelarija u Baru na adresi Bulevar Revolucije, obuhvata opštine Ulcinj i Budvu. Pravni zastupnik Branka Vlahović diplomirani pravnik.
- Kancelarija u Nikšiću na adresi Ul. Narodnog heroja br. 10 obuhvata opštine Nikšić Plužine i šavnik. Pravni zastupnik Sonja Vujović diplomirani pravnik.
- Kancelarija u Kotoru, na adresi Ul. Njegoševa bb, zgrada (Jugooceanija) za opštine Kotor, Herceg Novi i Tivat. Pravni zastupnik: Miodrag Pejović, dipl.pravnik.
- Kancelarija u Beranama, za Berane, Andrijevicu, Plav i Rožaje. Pravni zastupnik: Čulafić Goran, dipl. pravnik, rukovodilac pravnih kancelarija SSCG.

***Podnosilac Izvještaja,
Koordinator Pravnih kancelarija,
GORAN ČULAFIĆ***